

Jauna biblioteka № 3.

I.

Mūsu jaunātnes audzināšana

J. BARBINA.

Apgādājis un izdevis J. Barbins.
Priekulē, 1926. g.

1875

THE UNIVERSITY OF TORONTO

LIBRARY

1875

IV A L $\frac{62-3}{519}$
L $\frac{62-3}{519}$

140

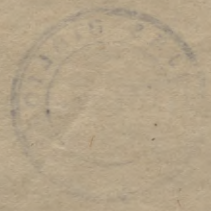
L
37

Jauna biblioteka № 3.

I.

Mūsu jaunātnes audzināšana

J. BARBINA.

Apgādājis un izdevis J. Barbins.
Priekulē, 1926. g.

0309080192

L. V. B.
In. <u>177025</u>

Spiestuve K./S. „Nacionalā Kultura”
Liepājā, Helenes ielā № 1.

28

Ievads.

„Skola“, „izglītība“. Nekad vēl šie vārdi nav tik daudz minēti, kā tagad. No kulturelākām valstīm sākot, līdz tumšai Ķīnai un Indijai ir šo vārdu skaņa atbalsojusies. Kas gribētu šodien neizglītots palikt, kur vārti izglītībai atvērti, ceļi līdzināti, mācības līdzekļi pieejami. Var novērot, ka zemākā strādniecība aizņem arvien vairāk skolas solus. Izglītība un izglītība ir šodien visas pasaules parole. Konservatīvākais ģinietis ir uzmodies un meklē pēc izglītības. Islama vērdzinātāš sievas sauc pēc civilizācijas. Arī latvju tauta cenšas atdabūt, ko 700 gados pazaudējusi. Mūsu kristīgā jaunātne ar lielu sajūsmu un aizrautību ir nodevusies skolai, kas ir ļoti labi, bet man ir bail, ka mēs nepaliekam vienpusīgi, tas ir, neaizmirstam to augstāko gudrības avotu D i e v u. Pagājušā gadā man bij izdevība noturēt svētdienas skolas skolotāju un garīgo darboņu - audzinātāju kursus veselu virkni lekcijas. Daudzi izsacījās no darboņiem lai minētās lekcijas laižu atklātībā, ko arī tagad izpildu. Dažas no tām esmu papildinājis, dažas saīsinājis. Esmu citējis vairākus pedagogu izteicienus. Dažas jaunas idejas un aizrādījumus ņēmu no Dr. K. Heilmaņa (geheimrata, vācu lielā pedagoga), Dr Foerstera („Jugendlehre“ autora) un mācītāja F. W. Hermaņa.

Ceru, ka sv. skol. skolotāji, vecāki un audzinātāji atradīs aizrādījumus, pamācības un ierosinā-

jumus priekš svētā atbildīgā audzināšanas darba. Tā šī brošūra „Mūsu jaunātnes audzināšana“ I. daļa, kaut arī mazākā mērā, centisies izpildīt savu uzdevumu.

Piezīme: Bieži minētais vārds pedagogija ir no grieķu — *paidagogos*, — zēnu vadons, zēnu audzinātājs. Grieķu bagātākās ģimenes uzticēja savu bērnu audzināšanu apdāvinātiem spēcīgiem vērgiem. Pedagogija ir māksla un audzināšanas jeb mācības zinātne.

Psicholoģija arī no grieķu, *psyche* — dvēsele, *logos* — vārds. Vārds jeb mācība par dvēseli.

Priekulē 1926. g.

Autors.

Cilvēks un viņa attīstība.

Cilvēks ir izpētījis zemes, jūras un gaisu, izstudējis dažādas gudribas, bet vienu vēl nav izpētījis t. i. pats sevi. Ne Darvinam, ne Hekelim, ne Niečem tas nav izdevies. Tu varbūt jautāsi kādēļ ne? Pie cilvēka jāapstājās kā pie augsta kalna, kuŗam nevar viegli pāri kļūt. Kas ir cilvēks savā būtībā?

Viņa ārējā daļa — miesa un kauli daudz neatšķiras no dzīvnieka miesas un kauliem. Bet ieskatoties cilvēkā dziļāki, mēs redzam kaut ko vairāk, mums atklājas viņa dvēsele. Pavirši ņemot, izliekas, kā no ārienes cilvēki vispāri ir vienādi, bet gan gluži vienādi divi cilvēki nav šinī pasaulē. Es eju tālāk. — Katrai tautai ir savs ārīgs izskats, piem. romāņus var atšķirt no ģermaņiem, jeb slāvus no mongoļiem u. t. t.; tā tas ir arī garīgā ziņā. Kā katram cilvēkam atsevišķi — tā arī katrai tautai ir savas psihiskas īpašības.

Paldies Dievam, kā materialisms ar savu dogmu ir novecojies. Šās dogmas saturs ir šāds: Neesot cilvēkam dvēsele kā abstrakta būtne, bet viņa dvēseles tieksmes, kas pāriet darbībā, neesot nekas cits kā smadzeņu produkcija.

Mēs apskatīsim lietu no pareizā redzes stāvokļa. Kā neapgāžamus lieciniekus uzstādam 1) bibli,

2) ievērojamas personas un 3) mūsu pašu piedzīvojumus.

Cilvēks sadalās 3 daļās.

Viņam ir viena redzama daļa, kas tiek iespaidota no karstuma un sala, no ārējiem apstākļiem. Tā ir viņa miesa.

Cilvēks taisa novērojumus ar savu acu palīdzību; viņš redz kādu iespaidu atstāj uz līdzcilvēkiem zināmas parādības. Bez tam viņš dzird, garšo, ož, tausta. Šos procesus izsauc viņa dvēseles darbība; tā ir cilvēka dvēsele.

Bet tas vēl nav viss. Cilvēkā slēpjas arī kas dziļāks; tam ir nojanda priekš garīgā, dievišķā, viņš ilgojās savienoties ar Dievu. Tas ir cilvēka gars.

Caur šo ciešo gara, dvēseles un miesas savienību rodās cilvēka trīskārtējā dzīve.

Miesīgā, jeb fiziskā dzīve ir tā, kuŗu mēs redzam. Dvēseles jeb psihiskā dzīve norisinās mūsu iekšienē; un beidzot garīgā jeb pnoimatiskā dzīve ir tā, kas kopj sadraudzību ar savu pirmsākumu — Dievu.

Mēs visi dzīvojam miesīgu dzīvi, mūsu locekļi visi darbojas mums redzamā pasaulē; tāpat mēs visi dzīvojam psihisko jeb dvēseles dzīvi. Dvēseles dzīves apzinīgās parādības ir mums labi pazīstamas kā: prieku un bēdu sajūta, vēlēšanās, iekārošanas u. t. t. Bet cilvēka garīgā dzīve izlaužas uz ārieni tikai tad, un dabū savu nozīmi, ja cilvēks nāk savienībā ar Dieva Garu, t. i. piedzimst no jauna.

Tagad aplūkosim

I. Cilvēka trīskārtīgo dzīvi.

Visas šīs daļas cilvēkā ir jau no dzimšanas, bet attīstas tikai vēlāk pakāpeniski. Vispirms pa-

rādas miesīgā dzīve, kas caur ēšanu, dzeršanu, gulēšanu attīstas pamazam no pat dzimšanas. Uzskatot šo miesu un viņas darbības, tā neko daudz neatšķiras no dzīvnieku miesas. Tikai pēc vairākiem mēnešiem redzam bērna sejā smaidus; sajūsmā tas apskauj mazām rociņām mīlo māti. Savienojoties mātes dvēselei ar bērna dvēseli, pēdējā iesāk darboties, kā just un gribēt.

Vienkārši aplūkojot sēklas graudu mēs neko neredzam, ja arī to sadalam un sasīcinam, un tomēr mazajā graudiņā ir dzīvība, ja, pat vesels stiebrs ar vārpu. Vai kādam cilvēkam ir izdevies pagatavot līdzīgu graudiņu un iedot tam dzīvības spējas? Ne. Ja tu nesaproti šo cilvēka iekšīgo dzīvības procesu, tad nenoliedzi to. Bērns top lielāks, viņa miesa aug, griba nodarbojas un prāts attīstas. Bērns labprāt klausas, ja māte tam stāsta par Dievu; viņš pats saliek rociņas un pateicas mīļajam bērnu Draugam Jezum. Ja tas notiek pie bērna, tad varam droši sacīt, ka viņa garīgā dzīve ir uzmodusies. Šis dievišķais organs, kas tomēr pieder cilvēcīgai būtnei meklē savu ilgu priekšmetu. Ja nākotnē šis organs kļūst arvienu spēcīgāks, tā kā viņš var dvēseles dzīvi noteikt un vadīt, tad tas nozīmē ka garīgā dzīve ir stiprāk attīstīta. Ja garīgais iespaido dvēseli, ka viņa sāk pirmējo paklausīt, un tā atkal savukārt dod pavēles miesai, un ļaunu darbu vietā to izlieto priekš labiem darbiem, (piem. kājas, kas gāja ļaunus ceļus tagad var nolocīties lūgšanā; rokas, kas zaga — palīdz tuvākam; mēle arvien ļaunu runāja, bet tagad slavē Dievu) tad dievišķais plans pie mums ir realizēts. Tā tad Dieva Gars ir mūsu gara pavēlnieks, mūsu

gars dvēseles, un dvēsele miesas pavēlniece. Dieva Gars, mūsu audzinātājs, tagad aizsniedzis savu mērķi un tā cilvēks ir tapis garīgs. Zināms, tas nav uzstādīts kā šablons. Ļaunais liek daudz kavēkļus. Tikai vienreiz tas ir netraucēti piepildījies pie Cilvēka Dēla — Jezus, kā pie bērna. „Tas bērns auga...” (Lūk. 2, 40.) Viņš auga t. i. viņa miesa; pieņēmas gudribā — tas nozīmē atzišanā un gribā darīt labu, iekš tam parādījās viņa dvēseles pieaugšana; stipris Garā — Svētais Gars varēja to nepārtraukti iespaidot. Te ir izsacīts Jezus iekšķīgais un ārīgais progress. Saprotams, Viņš atradās gluši zem dievišķās žēlastības un tādēļ Viņš spēja pilnīgi attīstīties. Šinī noslēpumainā saskaņā ir cilvēka dzīves laime. Tādā virzienā jāiet mums pašiem un jāaudzina mūsu bērni. Dievbijīgu vecāku un audzinātāju klātbūtnē vajadzētu attīstīties bērna fiziskai, psihiskai un pnoimātiskai dzīvei.

II. Apskatīsim kā attīstas trīskārtīgais cilvēks.

Priekš tam ir nepieciešami vairāki gadi. Jo pilnīgāks ir cilvēks, jo lēni tas iet uz priekšu savā attīstībā līdz aizsniedz zināmu augstumu. Cik nespēcīgs ir cilvēks, kad tas nāk pasaulē salīdzinot ar dzīvnieku. Mazais cālis tikko nometis savu „kažoku” jau meklē sev barību. Savā sākumā cilvēks ir nespēcīgākais starp pārējiem radījumiem. Kā miesīgā, tā arī dvēseles dzīve attīstas ļoti lēni, bet garīgā vēl lēnāki. Tas ir noslēpums kā attīstas trīskārtīgais cilvēks. Kā tas saprotams, ka bērnā rodas dvēsele un kādēļ tā sākumā ir nespēcīga? To neviens vēl nav izpētījis un materialisms pavisam nē. Mēs ticam ka bērnam dzimstot dzimst arī viņa

dvēsele, kas ir neredzama. Un šini nesaprotamā, bet tomēr patiesā bērna dvēseles dzimšanā mēs drusciņ varam nojaust jaunpiedzimšanas noslēpumu. Tā kā mazā bērna dzīvnieka dvēsele tiek pārņemta no cilvēciskās dvēseles, tā cilvēka garam iekš mums jātop pārņemtam no Jezus Kristus Gara, no Dieva Gara, no Vasarssvētku Gara.

III. Kā tas notiek?

Dieva Gars vēlas atjaunot kritušo cilvēku un nostādīt viņu agrākā laimes stāvoklī. Lai to panāktu Viņš griežas pie cilvēka gara, bet ne dvēseles, jo tikai gars var tapt atjaunots (Dav. dz. 51, 12.; Tit. 3, 5.) Mēs nekur bībelē nelasam par atjaunotu jeb jaunu dvēseli, bet gan par tās šķīstīšanu no miesīgām kārībām un paklausību patiesībai (1. Pet. 1, 22.). Dieva Gars strādā un iespaido cilvēka dvēseles spējas kā: atzišanu, jūtas un gribu, lai dotu šiem dvēseles spēkiem dievišku virzienu. Tiklīdz tas ir noticis, tūliņ saceļas visi miesas spēki t. i. kārības dažādā veidā un kaņķo preti dvēselei, kas ir tapusi garīga. (1. Pet. 2, 11.). Ja kārības ņem virsroku, tad dvēsele nevar atgriesties pie Dieva, bet paliek miesas kārību saitēs saistīta, kas noved viņu līdz pazušanaī (Mat. 16, 26.). Ja miesas kārību dzīve, aiz kuņas slēpjas velnišie un demoniskie spēki, aiziet tik tāli, ka sāk iespaidot cilvēka garīgo dzīvi, tad viņš nonāk pie dvēseles un gara bankrota, kā tas bija noticis pie velna apsēstā (Mark. 9, 17.). Turpreti ja cilvēka gars savienojas ar Dieva Garu, tad iesākas cilvēkā, augstāka un gaišāka garīga dzīve. Tagad cilvēks pats sāk atzīt Dievu, tas ir, kā mēs sakam — viņš ir no Dieva atdzimis (1. Pet. 1, 23.).

Minētais atjaunošanas darbs, kas Garā iesācies iet tālāk un aizskar dvēseles dziņas. Šie dvēseles spēki kā: domas, jūtas un griba top atraisītas no miesīgām kārībām un dabū dievišku virzienu. Kad ap. Pāvils runā no gara un sirds prāta atjaunošanas (Ēv. 4, 23.; Rom. 12, 2.), tad tas nozīmē — atjaunot domas un gribu. Ja nu Gars apņem visus dvēseles spēkus, tad tiek iespaidota visa cilvēka dzīve. Tādā veidā cilvēkam ir iespējams nākt pie jaunām uzvarām (Rom. 8, 13.). Miesas locekļi, kas kalpoja grēkam, tagad to vairs nedara (Rom. 6, 13.). Un cilvēks ir jauns radījums — dievišķais ģimis viņā atjaunots. Šo iekšīgo dzīvi nosauc par jaunu cilvēku (Rom. 7, 22.; 2. Kor. 4, 16.; Ēv. 3, 16.; 1. Pet. 3, 4.). Tāds cilvēks principā vairs nav miesīgs jeb miesa, tādēļ ka tā viņu vairs nēvalda; bet Dieva bērns kļuvis cilvēks ir pilnīgs, uz ikvienu labu darbu pilnīgi sataisīts (2. Tim. 3, 17.).

IV. No iepriekš sacītā mēs nākam pie slēdziena, ka

cilvēkus var sadalīt 2 lielās daļās:

1) Miesīgie jeb dvēseliskie cilvēki (1. Kor. 2, 14.), kas dzīvo pēc miesas prāta (Ēv. 2, 3.). Tie dzīvoatkļātos grēkos un tiek vērdzināti no dažādiem netikumiem, Judas 19. p. tādus apzīmē par ļaudīm kam nav augstāka dieviška Gara. Tomēr gadās, ka šiem ļaudīm ir ārkārtīga asprātība spriest parlaicīgām lietām; viņi jūt pat to, ka paši atrodas nožēlojamā stāvoklī, bet nav spējas tikt ārā. Dievišķās lietās tie ir aptumšoti un viņiem nav ne mazākā jēguma par tām.

2) Garīgie cilvēki ir tie, kas ved svētu dzīvi (1. Kor. 14, 37.; 2, 15.; Galat. 6, 1.), un ļaujas sevi

vadīties no Dieva Gara (Rom. 8, 11. 14.). No dzirdētā iznāk, ka dvēsele ir cilvēka vidus punkts. Dvēselē kā centrā rodas domas, jūtas un dzimst darbi. Dvēsele ir īstais cilvēks un tikai viņa dod cilvēkam īsto vērtību. Tādēļ Svētos Rakstos cilvēki bieži tiek apzīmēti par dvēselēm. Tādēļ arī dvēselei tiek piešķirtas dažādas spējas kā: domāšana, atzišana, griba, jušana u. t. t. Arī Kristus saka, ka miesu var nonāvēt, bet ne dvēseli (Mat. 16, 26.; Ebr. 10, 39.; 1. Pet. 1, 9.).

Bērns un skolotājs.

Kāpēc daudzi audzinātāji, skolotāji un svētdienas skolas skolotāji žēlojas ka viņu darbs paliek bez panākumiem? Atbilde ir tikai viena — tie nav mācījušies pazīt bērnus, viņu domas, jūtas, ja, visas dvēseles darbību. Sv. sk. skolotāju uzdevums ir — atrast ieeju bērna dvēselē. Nenoliedzami ir, ka skolotājas ir labākas specialistes šini ziņā nekā skolotāji. Tas izskaidrojams caur to, ka sieviete labāki un ātrāki spēj saprast bērnu nekā vīrietis. Piem. ja vīrietis paņem rokās mazo bērnu, jūs redzēsiet, ka viņš jūtas neveikli. Viņa rokas priekš tam nepiemērotas. Arī tanī gadījumā, ja mazais ir neapmierināts un sāk raudāt pēc mātes, vīrieša vēlēšanās parādīt savu „pedagoģisko varonību“ ir nevietā.

— Es gribētu dot viņam padomu izlietot savas rokas priekš visa cita darba tikai ne mazā, nevainīgā bērna pārmācīšanai... Mēs visi būsim novērojuši, ka jo mazāks bērns, jo vairāk tas prasa pēc mātes mīlestības.

Audzinātājiem un sv. sk. skolotājiem ir 2 lieli uzdevumi:

1. Stūdēt bībeli un citus priekšmetus, kuŗus grib bērniem mācīt. Tie nedrīkst gribēt, lai bērns zinātu un iemācītos vairāk kā pats skolotājs.

2. Stūdēt bērna dvēseli. Tas ir grūts uzdevums. Mēs bieži maldāmies izsacīdami spriedumus par pieaugušu cilvēku, bet daudz lielākā mērā tas notiek attiecībā pret mazu bērnu. Bērns priekšmums ir kā aizslēgta pasaule. Vēl grūtāki ir izpētīt un pazīt veselu bērnu grupu, jo tur nereti ir sako-pināti visdažādākie indivīdi. Pirmais iespaids ieejot klasē, kur atrodas ap 50 bērnu ir tāds, itkā viņi būtu visi līdzīgi; bet ilgāki uzskavējoties un dziļāki ieska-toties bērnu sejiņās mūs pārsteidz lielā dažādība. Vispāri iedziļinoties dabā, mēs tur nevaram atrast nekā gluži vienāda. Katrai puķītei, katram kociņam, katram dzīvniekam un t. t. daba ir piedevusi savu īpatnību. Ja jau daba saudzē tik rūpīgi katru stā-diņu, cik gan rūpīgi mums tad jāizturas pret radības kroni — cilvēku. Mēs nedrīkstam visus bērnus pavirši mērot ar vienu mēru, bet mums jāamācas pazīt katru bērnu atsevišķi, jāpēta katra individualitate.

Vārbūt viens otris iebildis: Kā lai mācās bērnu pazīt? Mēs nedrīkstam paļauties uz citu novērojumiem vien. Tie gan mums var būt derīgi, bet galvenais tomēr ir pašam novērot bērnu pēc iespējas visā viņa dzīvē. Mēs nekad nepazīsim cil-vēkus, ja paši sēdēsim aizkrāsni vai rakstāmā iztabā un tad „svētsvinīgi“ noklausīsimies ko mums citi par tiem stāsta. Kad Mārtiņš Lutērs sācis tulkot bībeli no pirmteksta vācu valodā, tad katrs apga-

bals runājis savā izloksnē. Lai atrastu un radītu vienu kopēju literarisku valodu, tad M. Luters apstāigājis visdažādākos apgabalus, lai pats noklausītos ļaužu izrunās. Un tikai tādā veidā Luterim izdevās radīt vienu kopīgu vācu valodu, kas jau pastāv 400 gadi. Cilvēku tikai tad var pazīt, ja pats nāk ar to personīgos, tuvākos sakaros. Tāpat tas ir arī ar bērnu. Pašam vajaga ar bērniem nodarboties, ar vaļējām acīm novērot viņu vēlēšanās un tieksmes. Novēro, kā tie spēlējas, smejas, runā u. t. t. Vēro, visas viņu kustības un darbības. No pirmās satiksmes nekad nevarēsim spriest, kas bērnam slēpjas, bet pastāvīgi ar to tiekoties, mēs varēsim, kaut drusciņ to mācīties pazīt.

Tāļāk, patiesa, uzpurējoša mīlestība ir kā zelta atslēga, kas atslēdz līdzcilvēku, bet vēl vairāk mazu bērnu sirdis.

Ja bērns jūt, ka viņu mīlē, tad tas atklāj visu savu sirniņu. Bērns grib lai viņu mīlē, ievēro viņa jautājumus, viņu uzslavē. Ja jau pieaugušājam to vajaga, tad bērnam tas ir nepieciešams.

Vēl gribu atzīmēt dažas bērna psihiskās savādības.

Bērni ir lētticīgi, tādēļ nekrāpi tos un nesoli ko tu nevari pildīt.

Bērni nav loģiski domātāji, tādēļ nemēģini tiem ar prātu visu izskaidrot.

Bērni ir ziņkārīgi, tādēļ saki tiem arvienu ko jaunu un interesantu.

Bērni ir vērotāji, tādēļ izturies visur priekšzīmīgi.

Bērni grib klausīties, tādēļ stāsti vai tēlo, bet dari to viņiem saprotamā valodā, dzīvi un interesanti.

Bērni domā un spriež subjektīvi, t. i. viņi visu saprot tikai pēc saviem ieskatiem.

Bērni ir nepacietīgi, tāpēc lai izsargātu viņus no garlaicības, jārada pārmaiņas.

Pasaulē ir daudz egoistu, bet lielākie egoisti ir bērni. Viņi labprāt negrib dot, bet gan ņemt. Iemantot ir viņu lozungs. Te jāpieliek visas pūles, lai viņus no tam atradinātu un izaudzinātu par sabiedriskiem cilvēkiem.

Bērnam prāts attīstas ļoti lēni. Lietas, ko mazajam grib saprotamas darīt, jāpiemēro viņa mazai sāprašanai caur ilustracijām, piemēriem, atkārtojumiem u. t. t. Būs veltas pūles, ja bērnam mēģinās visu loģiski izskaidrot un pierādīt. Bērnam ir attīstīta fantāzija. Ar savas attīstītās fantāzijas palīdzību tam viss iespējams. Bērns var sevi iedomāties visdažādākās lomās un ja tas vajadzīgs, tad visas apkārtējās lietas kalpo viņa iedomai. Daudzreiz mums jāapstājas un jābrīnas cik veikli mazais cilvēks ir spējīgs sev izpalīdzēties. Bieži mums var arī daudz kas izlikties smieklīgs, bet lai sargājamies vieglprātīgi iznīcināt viņa skaisto iedomu pasauli. Bērni ir jūtīgi, tādēļ mēģini tos iespaidot uz labu. Bērna dzīvē jūtas spēlē vislielāko lomu. Tāpēc, ja gribam iespaidot bērna gribu, tad vispirms jāmēģina iespaidot viņa jūtas. Ja kāds prot stāstot jeb tēlojot nostādīt nabaga šausmu pilno stāvokli dzīvi priekš savu klausītāju acīm, tas, droši vien, būs iespaidojis nevien viņu jūtas, bet arī gribu. Reiz kad lielais metodistu evaņģelists Whitefields turēja priekšnesumu par savu bāreņu patvērsmi, tad starp klausītājiem bija ieradies arī Benjamins Franklins. Kad runātājs iepazīstināja ar savu bāreņu lielajām vāja-

dzībām, Franklins nodomāja ziedot vienu niķeļa naudas gabalu. Kad W. attēloja mazo bērnu bēdīgo, neapskaužamo stāvokli, Franklins apņēmas ziedot vienu sudraba gabalu. Bet runātājam turpinot viņš meklēja pēc zelta naudas. Kad priekšnesums tuvojās beigām Franklins bija dziļi kustināts, — viņš izvilka savu naudas maku un dāvināja to ar visu saturu minētam labdarības mērķim. — Mums jāsaplūstina bērni un jāiespaido netieši viņu griba un tādā veidā jāievada viņus pareizā darbībā. Ar spaidiem un draudiem ne katrreiz mēs bērnus mantosim.

II. Bērna ierašas.

Ja kāds darbs tiek darīts un tas pats bieži atkārtots, tad rodas ierašas. Vēlēšanos darīt kaut kādu darbu vēl nedrīkstam saukt par ieradumu. Piemēram, ja bērns no neviena netraucēts un nebiedināts sāk melot, jeb zagt, tad šīs darbības tam paliek par ieradumu. Tā pamazām rodas briesmīgās ierašas kā: smēķēšana, dzeršana, nejauku vārdu lietošana, nepareiza izturēšanās u. t. t. Pie tam ir vainīgi pa lielākai daļai vecāki un audzinātāji. Sākumā atļauti mazi ļauni vārdi un darbi top par ieradumu, kas pamazām pāriet bērna dabā un beidzot tādā veidā tiek atņemta bērnam viņa brīvā griba. Tā bērni jau no mazotnes paliek ļauno ierašu vērgi; un tādu bērnu mums šodien nav trūkums.

Kādas bērna ierašas, tāds vēlāk paliek viņa raksturs.

Audzinātāja uzdevumam nu jābūt — pieradināt bērnu pie labām ierāšām. Darīt mazos uzmanīgus uz viņu neapdomīgiem vārdiem un darbiņiem, ne-

pieklājīgiem, neķitriem izteicieniem, nesmuku izturēšanos. Tās ir mazās lapsas, kas grib izpostīt bērna skaisto sirds dārziņu. To visu novērst galvenam kārtam ir vecāku pienākums. Bet ar žēlumu jāsaprot, ka ir vecāki, kam pat trusīti nevar uzticēt, ne vēl mazu bērnu — topošo cilvēku! Tādā gadījumā skolotājiem ir jāpieliek visas pūles.

Sliktas ierašas mēs sastopam ļoti daudz un dažādā veidā. Lielākā daļa bērnu būs tādi, kas (negribētu sacīt) milē, bet piekopj netīrību. Tie ir izklaidīgi, vieglprātīgi savā darbā, dūsmīgi un tiepīgi. Skolotājiem pastāvīgi jāraugas, lai bērniem būtu tīras rociņas un seja; tāpat arī lai drēbes būtu tīrībā un kārtībā, neizņemot vecas un valkātas. Jārādina, lai bērni būtu visur akurati, kārtīgi un pieklājīgi kā svētdienas, tā arī nedēļas skolā klausoties, atbildot, dziedot, pieceļoties un Dievu lūdzot.

Mēģināt tā un iznākums būs pārsteidzošs. Bet arī šinīs lietās vajadzīgi darbi, ne vārdi vien. Ja skolotāji nespēj būt kā priekšzīme, tad nedrīkst uzlikt mazājiem nastu, ko paši negrib nest. Tas būtu noziegums pret bērniem.

Bērni ir vieglprātīgi, viņi neņem pie sirds, ja tiem savi uzdevumi jāpilda. Ja mazos nebrīdinā un viņu pienākumus neatgādinā tūlīt, tad vēlāki darot tas būs nesalīdzināmi grūtāki panākt. Zēni mēdz būt k ū t r i. Viņi dara, bet bieži, to kas nevajadzīgs. Šinī ziņā mums jāņem lielie vīri kā priekšzīme. No pašas bērnības tie ir pratuši sevi disciplinēt, un tāpēc viņi ir spējuši lietderīgi izlietot katru acumirkli.

Ķildas un meli pie bērniem ir ļoti nevēlamas, bet pārāk bieži sastopamas ierašas. Tās

jāmēģina iznīcināt rādot pašaižliegšanās un patiesības skaistumu. Daudzreiz vecāki lutinot savus bērnus ir tik aptumšoti, ka nespēj ievērot vislielākās kļūdas. Māte priecājas par savas meitas „skaistumu“ un slavē to; un tēvs akli atļauj savamdēlam vaļu. Tāda vecāku izturēšanās ir kā ģifts priekš viņu bērniem. Ko mēs gribam nākotnē aizsniegt? Es domāju, redzēt mūsu jauno paaudzi tādu, kādu mēs tik ļoti vēlētos — taisnu un svētu, uz kuŗu varam paļauties.

La b o i e r a š u būtu arī ļoti daudz kā: paklausība, laipnība, pazemība, mīlestība, čaklība u. t. t. Audzinātāju uzdevums ir šīs lietas bērnam padarīt par eeradumu. Bērniem jādod iespēja vingrināties garīgās lietās, jāmaca viņi klausīties uz Dieva balsi savās sirdīs.

Ja jūs, vecāki, paši kaunaties lasīt Dieva vārdu, tad neliedzat to darīt saviem bērniem. Caur to tiks viņu apziņa modināta uz labu, daiļu, svētu. Mācat bērnus Dievu lūgt, vedat tos līdz diēvnamā. Radinat viņus vienmēr labprāt ziedot priekš Dieva valstības un citiem labiem mērķiem. Viņiem nevajaga dot lielas zumas, jo dāvanas vērtība nepastāv tās lielumā vai daudzumā, bet gan mīlestībā un labprātīgā sirdī.

Pār visu, mūsu audzināšanas augstākam mērķim jābūt bērnu pievest Dievam — V a i t a s i r v a j a d z ī g s ? — Ja, tas ir ļoti vajadzīgs, sevišķi mūsu dienās. Jo agrāki mēs to iesākam, jo labāki. — V a i t a s i r i e s p ē j a m s ? — Ja bērniem ir attīstījušies visi pieci prāti, tad tas ir iespējams. Viņi var tāpat kā liēlie nošķirties priekš laba. Tikai tad bērni tiks pasargāti no liēliem, rupjiem grēkiem; tikai tad viņi spēš savu bērņību pasargāt un varēs savu jaunību ziedot augstiem dievišķiem mērķiem.

III. Bērna nozīme.

Vecos laikos pagani piešķīra saviem bērniem neapskaužamu stāvokli. Viņu nežēlība parādījās sevišķi tad, ja tie bija kropļi, kaut kādā ziņā dzīvei nederīgi, nevarēja kaņā iet un ieročus valkāt; sevišķi meitenes bija padotas rupjai varai. Paganu ierašas prasīja priekš dieviem daudz bērnu upurus.

Pie jūdiem tas bija citādi. Viņiem bērni bija manta no Dieva. Ja vecāki tika apdāvināti ar lielāku bērnu pulciņu, tad viņi tika ļoti cienīti un visi tos turēja par sevišķi Dieva svētītiem, turpreti ja bērnu nebija, tad tas tika uzskatīts kā Dieva sods un kauns.

Jezus Kristus bija tas, kas izcēla bērna īsto vērtību. „Viņš aicināja vienu bērnu pie sevis un to veda pašā viņu vidū“ (Mat. 18,2.). Jezus nostādīja bērnu kā pilntiesīgu debesu valstības pavalstnieku un ierādīja tam īsto vietu ģimenē, sabiedrībā un valstī. Ar šo tiek satriekti visi pagāniskie ieskatī.

Bērniem ir liela nozīme ģimenē.

Dievbijīgi bērni spēj iespaidot savus neticīgos vecākus. Mūsu mazie sv. skolas skolnieki ir labākie misionari savās ģimenēs. Tie ved savus vecākus baznīcā un bieži draudzē. Mazie „eņģeļi“ pavairo prieku un laimi māju dzīvē. Viņi ir kā saules starpi, kas spīd un silda, bieži arī tad, ja laulāto starpā sāk izdzist mīlestība un rodas aizspriedumi vienam pret otru.

Bērni ir no liela svara priekš Dieva valstības.

Ticīgi bērni labākie evangelisti, kas palīdz celt kristīgas draudzes ēku. Audzinātāji rūpējaties

lai bērni, kuŗus Dievs jums uzticējis top par Dieva bērniem, lai viņi tiek kā dzīvi akmeņi iebūvēti dzīvā Dieva namā!

Bērniem ir nozīme priekš sabiedrības un valsts.

Nākošā pasaule būs labāka tikai tad, ja mūsu bērni būs labāki. Rūpējoties par bērniem un audzinot tos veselīgā kristīgā garā mēs būsīm iespaidojuši nākamo sabiedrību. Bērns nemūžam neaizmirsīs to, ko bērībā dzirdējis un mācījies. Bērībā gūtie iespaidi neizzūd, bet runā savu valodu istā laikā.

Kā lai mantojam bērnus?

Ir viegli bērna uzmanību uz acumirkli saistīt, bet grūti to paturēt. Bērns pats par sevi ir vesela pasaule, kas grūti izpētama. Tomēr priekš tam ir savi noteikumi, kuŗus vēlētos atzīmēt:

Noliecies pie bērna, topi kā bērns, bet nepaliecī bērnišķīgs.

Mēs iespaidosim mazos tikai tad, ja mums būs sajēga un intrese pie tā, ko viņi mīlē, kas aizkuština viņu mazās sirsniņas. Priecājies, kad zēns jūsmo, kad tam skaista bilžu grāmatiņa un laba šautene. Raudi un izsaki savu līdzjūtību, kad lellītei ir galviņa sasista. Ar mīlestību mēs mantojam pieaugušos, bet vēl daudz vairāk bērnus. Visam ko dara un runā bērnu priekšā jābūt valdzinošam un intresantam. Mēs nedrīkstam būt gaŗlaicīgi un pavirši.

Mēs spēsim mantot jaunās dvēseles tikai tad, ja tās jutīs ka mums rūp viņu labklājība. Te der Jezus kā priekšzīme. Stāv rakstīts: „Viņam iežēlojās par ļaudīm, jo tie bija kā avis bez gana.“

Reiz atnāca kāds palaidnis skolnieks pie sava skolotāja un sācīja: „Es redzu, ka jums vairāk rūp mana labklājība nekā man pašam, un tas mani apkauno, es apsolos uz priekšu laboties.“

Audzinātaji, pūlaties darīt šo augsto, svēto darbu.

Tā ir lielākā zināšana un augstākā māksla. Bet Dievs, kas jūs aicinājis minētā darbā, dos — gribu, spēku un saprašanu.

Pārejas laiks.

Būtu labi mūsu sv. skolās augošus zēnus un meitenes iedalīt atsevišķās klasēs, kurās vadītu saprātīgi audzinātaji. Tas nav domāts tādēļ, lai abusdzimumus atsvešinātu vienu no otra, bet gan viņu dažādās attīstības dēļ.

Bērnībā meitenes attīstas lēnāki nekā zēni, bet vēlākos gados tas notiek otrādi. Domāšanas spējas kā arī asprātība meitenēs parādas agrāki kā zēnos, tādēļ arī no viņām tanī laikā var vairāk prasīt. Meitenes ir arī smalkjūtīgākas un gleznākas, tādēļ ar tām apejoties un audzinot jābūt ļoti rūpīgiem un apdomīgiem. Meitenēm vajadzētu tikt pamācītām no saprātīgām skolotājām un piedzīvojušām draudzes māsām. Zināms, nekad nav ieteicams griesties pēc padoma pie tā saucamām „klačmāsām“, kurām mums nav trūkums. No tādām ap. Pāvils biedina. (1. Tim. 5, 12.—13.). Viņu mēles ir tik gaŗas, ka tās aptinas nevainīgām dvēselītēm un tās nomaitā. Mūsu draudzēm par godu jāsaprot, ka mums tomēr ir, kaut arī maz, dziļas, svētas sievietes, kas

savos spriedumos un padomos ir gaišas un veselīgas. Tādas nav ar zeltu atsveramas, jo viņas spēj saprast un iedziļināties meiteņu gleznās dvēselēs un tad visgrūtākos un kritiskos brīžos dot vajadzīgos padomus.

Pārejas laiks no 13.—20. dzīvības gadam ir tas svarīgākais priekš bērna vēlākās dzīves; tas ir sagatavošanās laiks visai turpmākai dzīvei. Šīnī laikā audzinātajiem jāpiegriež vislielākās pūles un rūpība, lai nostādītu jaunās dvēseles uz droša pamata un dotu tām dievišku virzienu. Ja tas neizdodas — tie aiziet savu ceļu. Un tad, vai mēs tos jēl kad vairs spēsim mantot? Šīnī gadījumā nevaram paiet gaŗām neaizskarot arī seksuelo jautājumu. Nesaprotamas jūtas un kaislīgas dziņas sagraŗj jaunās dvēseles un tās saviļņo, ka viņas top ilgu un nemieru pilnas. Nevaldāmu, iekšķīgu dziņu dzīti augoŗi bērni bieŗi izdara pārgalvības. Daudzie jaunie, dvēseles pārdzīvojumi izpauŗas uz āru visdaŗādākos veidos. Jaunie cilvēki sāk sapņot un fantazēt par nākoŗo dzīvi, vai sastopoties ar preteŗķībām nododas grūtsirdībai, kas nereti izbeidzas ar pašnāvību. Iekšķīgās dziņas ir sentimentālas, grūtsirdīgas un vāŗīgas.

Atstājis bērniŗu jauneklis kļūst pārdroŗs, patgalvīgs; viņŗ mīl runāt par saviem „ideāliem“, lai tiktu apbrīnots un citi to turētu par gudru. Savā darbā tas parādas izklaidīgs un satīksmē bieŗi izturas nepieklāŗīgi. Dievbijība zūds un tāpat arī nevainīgais bērna stāvoklis tiek pārkāpts.

Meitenēm sāk attīstīties seviŗķā mēŗā lepnrība. Viņām patīk kļūt no citiem mīlētām, apbrīnotām; savos uzdevumos nereti tās izrādas laiskas un pa-

viršas. Fantazija attīstas apbrīnojamā mērā; atmiņa aizsniedz augstāko pakāpi; dažas tumšas dziņas kā bultas šaujas dvēselei cauri. „Es“ ak, „es nevaru“, „man“ nepatīk, „man“ negribas tiek nostādīts pirmā vietā. Meitenēm rodas baudījums, ja citi tās apbrīno, tām glaimo, slavē par skaistām un krietnām.

Abiem dzimumiem satiekoties zūd agrākās, nevainīgās bērņības attiecības un nereti tiek pārkāptas noliktās robežas. Ņemot vērā iepriekš minēto ir tomēr jāuzsver audzinātāju lielo nozīmi šīnī periodā. Saprātīgi audzinātāji, kuŗu sirdis būs piepildītas ar mīlestību uz jauniem ļaudīm varēs tiem palīdzēt izbēgt no minētām briesmām un viņu soļus novadīt uz taisna ceļa.

Tikumiskā audzināšana.

Nekad dvēselē nerodas tik daudz nevaldāmu un nekontrolētu domu, ka cilvēkam domājot par dzimumu attiecībām. Lūk, tāpēc audzinātājiem vajadzētu piegriest visu nopietnību, lai augošam jauneklīm un jaunavai minētās lietas pareizi apgaismotu, ka viņi būtu spējīgi tumšām domām un dziņām pamostoties, nepaklausīt tām un tā izsargāties no bēdīga gala.

Jau pirms dzimuma tieksmju pamošanās jāiepotē bērņā pareizs dzīves uzskats un noteikts pašsavaldīšanās gars. Pedagoģs Dr. M. Allans saka: „Neviens nedos bērņam rokās asu nazi pirms nebūs darījis to uzmanīgu. Jebšu vecāki ļoti ļabi zin, ka pārprastas un nepareizi audzinātas seksuelās tieksmes

ir daudz bīstamāks ierocis bērna rokā nekā ass nazis, tomēr tie šinī ziņā izturas vienaldzīgi un nedod bērniem vajadzīgos aizrādījumus, bieži pat vēl tad nē, kad tie jau tuvojas briesmām. Vēlāk nav gala „tiesāšanai“ kad jauneklis savā nezināšanā sevi un citus padarījis nelaimīgus“. Izņemot skolotāju nedaudzos aizrādījumus, kas no audzināšanas viedokļa ņemot dzīvē ir mazvērtīgi, vecāki atļauj saviem bērniem kritiskā pārejas laikā pašiem regulēt savas instinktivās tieksmes, vai mācīties no tumšiem, kairinošiem stāstiem, vai neķītrām runām. Pieņemot vēl ka dēls jau bērnībā aiziet no tēva mājām svešumā bez nopietnas pamācības un dzīvo tur bez uzraudzības un audzināšanas, tad nav brīnums, ka satiekoties ar sliktiem draugiem viņš tiek pavedināts. Ir bīstami, ja jauneklis nevarēdams no vecākiem vajadzīgās ziņas sagaidīt, pats nozog sen kārotās miklas atrisinājumu, un sāk vērtēt seksuelo dzīvi pēc saviem personīgiem ieskatiem un bieži lai baudītu un apmierinātu sevi.

Ir nesaprotāmi ka daudz tāli ārpus mums stāvošas lietas, bez kuņām var ļoti labi iztikt tiek mācītas un skaidrotas plaši jō plaši, bet par to svarīgāko, kas ir iekš mums — mūsu dziņām un tieksmēm, no ka atkarājas cilvēka laime vai posts visā turpmākā dzīvē top klusēts. Tādēļ nav brīnums, ka pa šaubīgiem ceļiem ievāktās zināšanas tiek arī nepareizi izlietotas — tikai personīgai baudai. Ja nu tādām jauneklīm jeb jaunavai vēlāki dzīvē nāk priekšā augstāki uzdevumi un pienākumi, tad tiem nav spēka, tādēļ ka tumšās dziņas ir stipras tapušas. Tā mums rodas vīri, kas sadzīvē izrādas labsirdīgi, izpalīdzīgi, labi koleģi, bet uz dzimuma attiecībām

tie skatas ļoti zemi. Laulības dzīve priekš tādiem ir kā zināms moralisks atvieglinājums, bet nekad tā nebūs ideāla, noteikta kā augstākās gribas izteicēja, bet gan nožēlojama, vērdzīga, zema. Kādi tad lai ir viņu bērni un to audzināšana?

Bez šaubām, dot aizrādījumus un izskaidrojumus par seksuelo dzīvi ir ļoti grūti. Un tomēr — vienkāršos vārdos izsacītā pamācība būs daudz labāka kā klusēšana. Ja liels cilvēks, kam pieder bērna mīlestība un uzticība pastāstīs un izskaidros, es domāju, bērns jutīsies pagodināts un pieķērsies vēl vairāk savam audzinātājam. Tādā kārtā tie varēs droši visos brīžos griesties ar savām vajadzībām un visdažādākiem jautājumiem pie sava audzinātāja, un viņiem nebūs vajadzīgs pa slepeniem ceļiem apmierināt savu ziņkārību un savas vajadzības.

Es nedomāju, ka katram ziņkārīgam vai mazam bērnam jāizstāsta visa patiesība. Bērnam vajadzētu būt aizsniegušam vajadzīgo attīstību un zināms vecums būtu jānogaida apm. 12 līdz 13 gadi. Ja bērns jau sāk šaubīties un nostāsts par stārķi tam izrādas par nepatiesību un tas uzstāda tiešu jautājumu, tad atbildi viņam:

„Kur rodas mazi bērni — tas ir ko tu vēl nesaproti. Arī mēs, lielie, nesaprotam visu tik skaidri. Es tev apsolu izskaidrot tavu jautājumu, kad tu būsi 12 gadus vecs. Bet tev, mans mīļais bērns, tāpēc kaut kas arī jāapsola no savas puses: tu zini, ka ir daudz nerātņu, palaidnīgu zēnu un meiteņu un tie lielas un izturas tā, itkā visu zinātu, bet patiesībā viņi nezina nekā; dažas lietas viņi ir kaut kur nepareizi noklausījušies un nepareizi sapratuši. Tici,

mans milulīt, ka tādu bērnu zināšanas nav nekam vērtas. Ja viņi patiesi visu zinātu, tad tie savu noslēpumu turētu augstu un svētu un nestāstītu par to uz ielas. Tagad tev jāapsola, ka tu uz tādiem bērniem neklausīsies, bet gaidīsi kāmēr es tev visu paskaidrošu“. Es esmu pārliecināts, ka bērns jutīsies pagodināts caur šādu sarunu un pūlēsies audzinātāja uzticību uz sevi neiznīcināt, bet gan caur savu izturēšanos to vēl pavairot. Te pievedīšu paraugu pēc prof. Foerstera, kā māte var sarunāties ar savu 12 gadus veco dēlu.

Māte un dēls.

„Mans mīļais Arnoldiņ, tu jau nu esi liels saprātīgs zēns, tādēļ es Tev šodien gribu sacīt kaut ko ļoti nopietnu. Tu esi daudz reiz domājis par to, kur rodas mazie bērni? Ka svēteliš viņus atnes to gan tu vairs netici, bet uzskati kā pasaku tāpat kā pasaku par rūķiņiem, sniegbaltīti u. c. Klausies, ja es tev acīs lūkojos un saku „mans mīļais bērns“ — tad to nedomāju to vien, ka tu man esi dāvināts lai es tevi milētu, koptu un audzinātu — nē, es domāju ko citu, kas ir daudz, daudz jaukāks kā visas pasakas par svēteli, un kas arī ir patiesība. Iedomājies tikai — mēs pazīstam jau viens otru ilgāki, nekā tu domā, mēs bijam viens pie otra daudz, daudz gadus pirms tu nāci pasaulē. Tu jautāsi, kā tas bija iespējams. Tagad uzklaudies! Es domāju tu būsi novērojis, ka sēkla, no kuņas uzdigst stāds, ir noslēpusies dziļi ziedu biķerītī. Tā nogatavojas vēlā vasarā un tad izkrīt. Dažas no tām tiek iznesātas tālu prom caur vēju un kukaiņiem. Tāpat arī tu, mans mīļais Arnoldiņ, esi kā

mazs vārīgs asniņš dusējis manī, zem manas pukstošās sirds ilgi, ilgi . . .

Tagad tu sapratīsi, kāpēc es tevi tik ļoti mīlu un kāpēc tu arī man tik ļoti pieķeries? Mēs piederam viens otram un esam viena miesa un viena dvēsele. Iedomājies, jau daudz mēnešus, pirms es tevi ar lielām sāpēm nesu pasaulē, es jutu kā tu manī tapi dzīvs. Es devu tev ne tikai savas asinis, kas tevi uzturētu, bet līdz ar tām sūtīju savas karstākās vēlēšanās priekš tavas mazās dvēselītes, lai tā būtu šķīsta un Dievam patīkama. Es centos domāt labas, gaišas domas, lai tās apmestos ap tevi kā labi enģeļi, svētītu un pasargātu tavu dzīvi. Un vai tu vari iedomāties kādas ilgas manī bija līdz es piedzīvoju kad tu man sāki acīs lūkoties?

Tagad tu gribēsi zināt, kā tas notika, ka tu ilgu laiku gadus manī klusēji un tad tapi dzīvs un nāci pasaulē? Vai tā bija saulīte, kas tevi modināja, tāpat kā viņa pavasarī izvelk stādīņus iz zemes?

Jā, tas bija saules stars; tava papiņa mīlestība un mani bija saule, kas tevi atdzīvināja, tāpat kā prinča skūpstis atmodināja ērkšķrozīti.

Nevien sieva, bet arī vīrs slēpj sevī jaunu cilvēku dzīvības dīgļus. Tas ir tāpat kā pie puķēm — ar maz izņēmumiem — viņas tikai tad nes augļus, ja sievišķās kārtas zieds tiek apaugļots ar vīrišķā zieda sēklas putekli. Pie puķēm sēklas puteklišus pārnesā no viena zieda uz otru vējš un kukaiņi meklējot medu.

Zināms, starp stādu un cilvēku ir liela starpība. Stādiem trūkst mīlestības starp sievišķo un

vīriško ziedu. Lai no stāda rastos jauna dzīvība, tad par to gādā vējš un dūcošās bites, jeb citi kukaiņi. Pie cilvēkiem turpreti valda mīlestība, šis augstais, svētais, dievišķais noslēpums, kas ir kā vidutājs, kas savieno sievu ar vīru, ka tie top nevien viena miesa, bet viena sirds un dvēsele. Tā caur viņu miesas un dvēseles savienosanos tiek modināta jauna cilvēka dzīvība. Caur to arī izskaidrojams kā bērns savieno sevī mazākā vai lielākā mērā abu vecāku īpašības kā sejā, tā raksturī. Tā ir tikai tad vienīgi istā laulība, ja no divu cilvēku savstarpējās mīlestības ir radīts trešais cilvēks.

Ja es tev saku, ka katra māte ieness savu bērnu pasaulē ar vislielākām sāpēm un ka bieži pat viņas dzīvība ir apdraudēta, tad tu tagad arī saproti, ka bērns un māte ir savienoti ar visciešākām saitēm, kā jeb kas šinī pasaulē.

Es tev šodien visu izstāstīju, mans mīlais bērns, tādēļ lai tu izsargātos no daudz briesmām, kas tev dzīvē nāks priekšā. Tu satiksies ar tādiem vieglprātīgiem ļaudīm, kas paši nezin un nesaprot, cik svēts un augsts uzdevums ir būt par tēviem un mātēm. Sargies no tādiem ļaudīm, to miesas un dvēseles ir samaitātas un tāpēc tie grib arī citus saģiftēt. Ja vecāku miesa un dvēsele būs samaitātas tad arī viņu bērni būs slimīgi un kropli.

Sargā jau tagad pats sevi, savu dvēseli un miesu. Lai tavi locekļi būtu šķīsti un svēti; ne tādēļ ka tie ir pilnīgi, bet ka no tiem atkarājas ļoti lielā mērā tava laime vai posts. Sargā tos no nelietībām un lai tavā sirdī neiezogas neķītras domas un nesāk pār tevi valdīt.

Tu tagad satiksies ar draugiem skolā jeb uz ielas, un tie varbūt tevi izsmies, tādēļ ka tu būsi pieklājīgs un nerunāsi līdzīgi tiem bezkaunīgus, sliktus vārdus un nestaigāsi kopā ar viņiem, — tad nekaunies par to, ka esi šķīsts un nesamaitāts, bet domā pašapzinīgi: „Ja jūs tā zinātu un saprastu kā es, tad jūs gan runātu un izturētos citādi.“

Esmu pārliecināts, ka augšā pievestais piemērs (saprotams tas nav jāņem burtiski, bet jārikojas pēc apstākļiem) darīs iespaidu uz jauno bērnu. Ticat ka bērnu ar pasakām jūs neapmierināsi, viņš ātrāki nebūs mierā, līdz būs atradis atbildi saviem jautājumiem. Zināms, tikai tie vecāki un audzinātāji, kas skatīsies uz šīm lietām no pareizā, dievišķa viedokļa sapratis arī saviem bērniem dot pareizos aizrādījumus.

Svētdienas skolas darbs un nozīme.

Kristīgai draudzei pasaulē ir 2 uzdevumi — evaņģelizēt un audzināt. Viņas Kunga pēdējā lielā pavēle ir: Dariet par mācekļiem visus ļaudis un māciet tos. Mēs apskatīsim tuvāki šos divi jēgumus. Evaņģelizēt nozīmē pasludināt evaņģeliju, neskatoties uz to, vai tas tiek pieņemts vai nē. Un tas arī tiek darīts visādā veidā un dažādās vietās, baznīcā, mājās, slimnīcā, skolā u. c. gan ar vārdiem, tāpat arī ar darbiem. Pilnīgā evaņģelizācijas nozīme ir — cilvēku padarīt Kristum līdzīgu, nostādīt viņu pilnīgā dievbērības stāvoklī. Tālāk mēs jautājam, kas tad ir audzināšanas uzdevums? Audzināšanas nozīme ir attīstīt visas

cilvēkā no Dieva ieliktās spējas. Patiesa audzināšana ņem vērā arī cilvēka reliģiskās tieksmes. Vispusīgā audzināšana māca cilvēku domāt, just, gribēt, strādāt un pielūgt.

Mēs redzam ka evaņģelizācija un audzināšana ir radniecīgi. Abas šīs lietas iztaisa vienu veselu. Tās ir kā divas zvaigznes, bet kuŗu gaismu mūsu acis uztver kā vienu zvaigzni. Ja mēs ieskatāmies vēsturē, tāpat paganu misionē darbā, tad redzam ka evaņģelizācija ar audzināšanu ir gājušas roku rokā, viena otru papildinādamas un atbalstīdamas. Papriekš evaņģelizēt, tad audzināt. Pareiza audzināšana un evaņģelizācija ir nešķiramas kā miesa un gars cilvēka dzīvē. Audzināšanai piekrīt ārējā forma un evaņģelijs ir dzīvu darošais gars. Pirmie skolotāji bija dievbijīgie mūķi; arī misionāri paganu zemēs ir reizē skolotāji un evaņģelija sludinātāji. Atgriestie pagāni ir pirmie, kas sāk saprast izglītības nozīmi un pēc viņas dzīties. Skatoties arī mūsu vistuvākā apkārtnē atrodam, ka atgriestie ļaudis piem. baptisti u. c. ir ātrāki par pārējiem sapratuši izglītības un audzināšanas nozīmi. Viņi ir rūpējušies par savu bērnu audzināšanu un ierīkojot vairākas skolas ir veicinājuši viņu izglītību. Baptisti ir pirmie, kas iesākuši sv. skolas darbu Latvijā. No Kristus aizskārti cilvēki ir sapratuši sava Meistera gribu un sekojuši Viņam. Jezus pats bija lielākais skolotājs, bez tam Viņš bija arī pārākais evaņģelists un pastāvīgi meklēja ļaudis vest pie Dieva.

Ja esam Viņa pakalstaigātāji, tad arī mums jānes cilvēkiem gaisma un dzīvība. — Kuŗus Dievs atdzīvinājis uz dzīvu cerību, tie nevar palikt klusu. Tā arī vecāki, kas bija iemīlējuši Dievu, nevarēja ciest

nestāstījuši par Viņu saviem mazājiem. Viņi svētdienā sapulcējās baznīcā, lai Dievu pielūgtu, un to, ko viņi paši bija atraduši par labāko, to gribēja dot arī saviem bērniem. Radās speciēlas bērnu sapulces jeb svētdienas skolas.

Sv. skolas nu rūpējas par bērnu dvēselēm, tās grib apmierināt viņu garīgās vajadzības vedot tos sakarā ar Kristu; dot viņiem to, ko tie citās vietās nevar atrast un ko tiem pat liedz.

Kādreiz nedeļas skolai bija pilnīgi reliģisks raksturs. Kā galvenie mācības avoti tika izlietotas bibeles un dziesmu grāmata. Šo skolu mērķis bija izaudzināt bērnus par labiem draudzes locekļiem un tāpēc toreizējās skolās citas zināšanas kalpoja šim vienam mērķim. Vēlāk radās citi virzieni. Tie izstūma reliģiju; neatzina vairs dvēseli un viņai vajadzēja klist vienai, atstātai.

Pie mums ir vēl sastopāmi diemžēl citur jau novecojušies uzskati, ka reliģija, ticība uz vienu, dzīvu Dievu ir māņi, tukša lieta; un tas, kas drusciņ skolā bijis grib parādīt savas zināšanas un savu pārākumu ka sāk izsmiet un zoboties par to, kas garīgs. Tāds gan nezina, ka viņš ar to parāda tikai savu tukšumu, savu gara nabadzību; tāds nav baudījis patiesu audzināšanu, bet tikai savu galvu piekrāmējis dažādām zināšanām, bet sirds palikusi tukša. Turpreti pēdējā laikā lielie domātāji sapratuši, ka tikai reliģija var pasauli glābt, tikai reliģija spēj atjaunot cilvēci; un tā lielā augošā tieksme pēc garīgo vajadzību apmierināšanas liecina par tuvojošos lielu reliģisku atmodu. Ticīgiem jābūt tāgad nomodā, viņiem jāsaprot istā laikā teikt isto vārdu. Un nebūs par daudz teikts,

ja sacīsim, ka taisni tagad sv. skolai pieder noteicošs vārds.

Pēdējā laikā visas pasaules acis ir atvērusās un viņa ir ieraudzījusi bērnu, ieraudzījusi viņa vērtību, un ka no viņa atkarājas nākošā pasaule. Visi gudro metodes un atkal jaunas metodes, lai bērnus nepazaudētu, bet paturētu sev. Ja mēs gribam mūsu bērnus paturēt draudzē, tad nedrīkstam pūles taupīt. Ir laiks darīt pēc Jezus priekšzīmes un ņemt bērnu mūsu vidū un tam piegriezt visu uzmanību. Mums jānostāda sv. skolas, cik labi vien iespējams. Tur būtu jābūt apvienotiem šiem divi elementiem — gaismai un dzīvībai. Mūsu sv. skolām vajadzētu apvienot evaņģelizāciju un audzināšanu. Lai to panāktu un lai ar sekmēm šinī darbā strādātu mums daudz jāmācās. Vislabāki to mēs panāksim pie vislielākā skolotāja Jezus. Viņš prata evaņģelizēt un audzināt.

Mūsu laikā nevarēsīm vien būt diezgan uzmanīgi. Mūsu sv. skolai jāpapildina nedeļas skola. Bieži vien nedeļas skolā reliģija netiek ne minēta, un ja arī kautkur to dara, tad tas notiek tik pavirši un tukši, ka uz bērna dvēseli tas nevar nekādu paliekošu iespaidu atstāt. Lūk, kāpēc mums sv. skolā ar divkāršu spēku jāizceļ šī pamestā lieta. Sv. skolas darbam jābūt savs noteikts mērķis, nedrīkst izsvaidīties. Mums jāpalīdz bērnam izaudzīnāt raksturi. Skolās bērnam tiek attīstīts vairāk viņa prāts, viņa domāšanas spējas; bet cilvēks sastāv no 3 daļām — miesas, dvēseles un gara, kam visiem jātop attīstītiem.

Ja esam ticīgi cilvēki, tad saprotam dvēseles vērtību, mēs zinām, kā neesam nejausi šinī pasaulē, bet gan kā katram ir savs uzdevums. Cilvēka ga-

rīgai dzīvei jāstāv vidus punktā un visam citam tai jāpadodās.

Reliģijai jāstāv sakarā ar visu dzīvi un jāpalīdz visu dzīvi padarīt reliģisku. Mums jā māca bērniem reliģiju ne kā kautko abstraktu, kam ar ikdieniško dzīvi nav nekāda sakara, bet gan kā katras dzīves dabīgu nepieciešamu daļu, lai tā spētu būt pilnīga un noapaļota. Jezus ņēma savas līdzības no dzīves un deva tās priekš dzīves.

Mums jā māca bērnam savienot māju, skolu, baznīcu. Ir novērots kā bieži bērni zin katrā vietā piemēroti izturēties. Baznīcā viņi ir citādi, skolā runā citu valodu, mājās viņiem atkal cita izturēšanās u. t. t. Viņos rodās nesaprašana un attīstās jau savā ziņā liekulība. Tādu cilvēku mums ir pārāk daudz, kas prot būt visādi, bet nevienam viņi gan prieku nedara; gluži otrādi, katrs apzinīgs un taisns cilvēks no viņiem izvairīsies. Sadzīvē ir vajadzīgi noteikti, īsti, vesela rakstura cilvēki, kas runā tikai vienu valodu. Mums jā rāda bērniem ka bībele nav tikai priekš baznīcas un kanceles, bet ka viņa prot runāt visās vietās un lietās un mums arī jā ļauj viņai runāt.

Kāds tad nu ir īstais sv. skolas mērķis?

Tur ir dažādas atbildes 1. Lai stūdētu Biblii
2. Lai mācītos no Jezus Kristus. Bet kāpēc tad jā mācas par Jezu? Lai spētu dzīvot savu labāko dzīvi.

Dzīve ir tik īsa un tāpēc viņu vajaga prast vislabāki izlietot. Sv. sk. skolotāji, kas nopietni un patiesi meklē caur saprātīgu Dieva vārda pielietošanu mācīt saviem skoleniem par Jezu, nostiprināt viņus iekš Kristus un audzināt tos priekš kalpošanas Viņam, palīdz

bērniem katrā laikā atrast un dzīvot viņu labāko dzīvi, topot par tādām personām, kas ir Dievam patīkamas un cilvēkiem pieņemīgas.

Kāds amerikāņu profesors definē sv. skolas uzdevumu: 1. Attīstīt inteligentas un darbīgas kristīgas personības, kas rūpētos par Dieva valstības izplatīšanos virs zemes un 2. izaudzināt darbīgus vadoņus katrai draudzes nozarei. — Tās ir augstas prasības, lieli mērķi. Mēs vēl esam tālu no tā, bet tam jāpaliek arī par mūsu ideālu, pēc kā tiekties. Un tas lai mūs mudina iet soli pa solītim tuvāk pilnībai. Katram patiesi nopietnam skolotājam vajadzētu būt šim mērķim priekš acīm — palīdzēt saviem bērniem dzīvot labāko dzīvi un to viņš panāks, ja ieaudzinās bērniem kristīga cilvēka pamata īpašības. To nevar vienā dienā panākt, bet pamazām svētdienu no svētdienas, gadu no gada un darot to bērniem saprotamā veidā, runājot viņu valodā.

Galvenās lietas, ko vajadzētu vērā ņemt un bērnos jau agri iedēstīt būtu: 1. Mīlestību, uzticību un bijību Dieva priekšā. 2. Gaišu skātu, lai ieraudzītu Debesu Tēva gādību ikdieniskā dzīvē. 3. Pareizu uzvešanos. 4. Mīlestību uz Dievu, kas izteicās lūgšanā, slavēšanā un cenšanās Viņam patikt. 5. Mīlestību uz līdzcilvēkiem caur maziem palīdzības darbiem. 6. Mīlestību un bijību priekš Dieva grāmatas, Dieva dienas un Dieva nama.

Mēs zinām ka ieradumam liels spēks. Un tāpēc ir no svara, ka labas lietas paliek par ieradumu, ja, tas pat ir nepieciešami. Tā baznīcas kār-

tīgu apmeklēšanu, ikdienišķu bībeles lasīšanu, ikdienas lūgšanu un sistematisku, kārtīgu naudas ziedošanu vajadzētu bērniem padarīt par ieradumu. Šie ieradumi viņus pasargās no citiem nejaukiem, netikumīgiem ieradumiem. Nevajadzētu baidīties pielietot mazas dāvanas, lai ieaudzinātu laikā sanākšanu, noteiktību, uzdevumu izmācīšanos, sv. skolas apmeklēšanu u. t. t. Beidzot sv. skolas augstākam mērķim taču vajadzētu būt, ka bērni pieņemtu Jezu kā savu personīgu Pestītāju un apsolītos Viņam kalpot. Te nu vajadzētu prast nostādīt Jezu pievilcīgā gaismā, izcelt Viņa skaistumu un pārākumu pār visiem cilvēku bērniem. Skolotajam, kas pats mīlē no sirds to Kungu Jezu nebūs grūti par savu kungu runāt un bērni jutīsies pievilkti un paši ilgosies pieaugt Kristus pilnībā, kļūt Viņam līdzīgi un centīsies Viņam patikt.

Mēs būsim novērojuši, ka cilvēkam netik, kad viņu pastāvīgi māca, dari ša un dari tā; tas drīzāki sacel viņā spītību. Gluži tas pats novērojams pie bērna. Mums nevajaga viņu mācīt daudz ar vārdiem. Bet gan uzņēmīgai bērna dvēselei jārāda patiesus cilvēkus, varonīgus darbus, daiļus skatus, jāsajūsmina priekš liela cēla; jārāda tādas bildes, kas izsauc viņā to labāko un modinā pareizās jūtas. Pie mazākiem bērniem panāks daudz skolotājs pats ar savu priekšzīmi un iespaidu. Tālākās priekšzīmes dos bagātīgā mēra bībele ar savu mūžam neizsmeļamo saturu un Jezus personību kā vidus punktu.

Sv. sk. skolotājs nedrīkst palikt uz vietas, viņam jāseko laika garam un jāsaprot bērna dzīve. Viņam jāņem vērā nedēļas skolas gaita, jo tur viņa

audzēknis pavada savu lielāko laiku. Pēdējā laikā meklē un atrod jaunas metodes, ko pielieto skolas dzīvē. Mēs nedrīkstam novecoties; mums pēc iespējas jāpielieto tās pašas audzināšanas metodes. Tagad vairs nepietiek ar to, ko darija un kā mācīja 20 gadus atpakaļ. Es nedomāju, ka mums vajadzētu jaunu evaņģeliju. Tas nenovecojas — Jezus Kristus tas pats vakar, šodien un mūžīgi; bet gan formai, kādā šo dārgumu ielej jābūt piemērotai laikam. Bērni ir dzīvi, viņi grib darboties — vajaga dot viņiem darbu un nedrīkst viņus padarīt par nedzīvām statujām. Ir noziegums tos mocīt ar gaŗiem sprediķiem, bet vajaga prast evaņģelija patiesības ietērti bērniem saprotamā valodā.

Lai darbs sekmētos, tad bērni jāsakārto pēc gadiem un spējām. Tas jau arī tiek sv. skolās praktizēts. Visideālāki sv. skolas darbs nostādīts Amerikā. Kā visās lietās, tā arī šinī ziņā amerikāņi ir tālu priekšā eiropiešiem. Sv. skola jeo bērnu audzināšana ieņem vienu no redzamākām vietām viņu misionē. Viņi dara visu iespējamo, lai tikai paturētu savus bērnus. Un viņu darbs, viņu izdevumi tiek bagatīgi atalgoti. Amerikā netrūkst ticīgu profesoru un dakteru; atgriesti, ticīgi studenti skaitas vairākos tūkstošos. Sv. skolas darbs Amerikā ir ļoti plašs. Sv. skola ir tā iekārtota, ka viņā ietilpst viss cilvēka mūšs; visu savu dzīvi viņš var pavadīt sv. skolā. Lai apmierinātu katra vajadzības tā ir sadalīta pavisam deviņās daļās. Jau šūpuļa bērni ir ieskaitīti sv. skolā. Mums tas liekas savādi un pat nevajadzīgi, bet amerikāņi tā nedomā. Šī nodaļa ir priekš tam, lai vecākiem palīdzētu saprast viņu augsto un atbildīgo uzdevumu attiecībā pret

bērnu. Sv. skola grib stiprināt viņu rokas un sirdis, lai bērns varētu tikt jau mājās pašā sākumā garīgi audzināts. Kā mazam bērnam nepieciešama miesīga barība, tāpat viņam nepieciešama garīga audzināšana. Pie šīs nodaļas pārziņiem atrodas listes, kur sarakstītas ģimenes ar mazājiem. Laiku pa laikam viņi tiek apmeklēti, zināmos gadījumos tiek parādītas mazas uzmanības piem. dzimšanas dienu atmin ar kartiņas pasniegšanu u. t. t. Tādā veidā bērns tiek saistīts pie sv. skolas un kad viņš ir sasniedzis 4. dzīvības gadu, tad viņu aizved pašu sv. skolā, kur to jau mīļi sagaida iesācēju grupa, kuŗā ietilpst no 4—5 g. veci bērni. Tā visi bērni ir sadalīti pēc zināmiem gadiem attiecīgās grupās, arī pieaugušiem ir savas grupas. Bez tam pie sv. skolas pastāv māju nodaļa, kuŗā ieiet tādi, kas nespēj svētdienās noteiktā laikā sanākt kopā, kā vieglāki slimnieki, dažādi strādnieki, apkalpotāji, mātes u. c. Šai nodaļai ir izstrādāta zināma programma pie kuŗas pieturēties, tad vismaz reizi ceturksnī viņi mēģinā arī sapulcēties kopā, lai pārrunātu savu darbu. Pie sv. skolas pieder arī skolotāju sagatavošanas nodaļa.

Katrai nodaļai jeb klasei ir savs vadons, vajadzīgās grāmatas, telpas pēc iespējas atsevišķi rīkotas ar vajadzīgo iekārtu. Sevišķa vērība tiek piegriesta skolotāju sagatavošanai. Pastāv dažādi kursi, pat ar ļoti plašu programmu uz vairākiem gadiem.

Tas viss rāda, ka ir iespējams sakopot evaņģelizāciju un audzināšanu. Un statistika pierāda ka lielāka daļa draudzes locekļu nāk no sv. skolas dažādām nozarēm. Rezultāti liecina cik ievērojams faktors ir sv. skolas darbs draudzēs. Tāpēc visu

uzmanību, visu spēku, visu mīlestību sv. skolai.
Mūsu bērnos snauž mūsu nākotne.

Sēklas graudiņi.

Audzināšanas uzdevums ir attīstīt individā tās īpašības, kas sekmē viņa laimi, darbību un spējas.

* * *

Audzināšana ir lēna mācīšanās no skolena puses un mācību pasniegšana no skolotāja puses.

* * *

Reliģiskas audzināšanas uzdevums ir attīstīt individā tās īpašības, ko mēs saucam par kristīgām. Reliģiskas audzināšanas mērķis ir skolēna pieaugšana kristīgos tikumos un piemīlībā; tāpat viņa zināšanu paplašināšana bībeles vēsturē un mācībā.

* * *

Reliģiskā audzināšana ir nešķirami saistīta ar visu individa dzīvi.

Skolotājam vispirms jābūt mācāmo lietu iemiejumam. Skolotājam un patiesībai jābūt nešķiramiem.

* * *

Reliģiskas audzināšanas uzdevumam vajadzētu būt ne tikai veidot moralisku kulturu, bet iedēstīt reliģiskas patiesības un pienākumus.

* * *

Moraliskas audzināšanas mērķis ir savienot raksturī pareizas jūtas, pareizus principus un pareizus ieradumus.

* * *

Jūtas savienotas ar augstāko prātu ir reliģija.

* * *

Uzmanība ir garīgas enerģijas brīvprātīga sakopošana. Tas ir prāta darbs, caur ko domas tiek saistītas un viņām dots zināms virziens.

* * *

Izveidot uzmanību par ieradumu ir vērtīgs disciplīnas ieguvums ne tikai priekš skolas vajadzībām, bet arī priekš labiem panākumiem dzīvē. Bērniem jāieaudzina uzmanība.

* * *

Ieradumi ir kā ķēdes, kas saista gribu.

* * *

Augstākā audzināšana ir tā, kas neapmierinājas tikai ar dažādu zināšanu iegūšanu, bet kas saskaņo mūsu dzīvi ar visu būtību.

* * *

Pārmācīt un sodīt var tikai tas, kuŗš mīl.

* * *

Nostādat par savas dzīves pirmo un augsto uzdevumu iegūt raksturi; raksturi, kuŗa centrā atrodas mīlestība, — un tas jau arī ir Kristus raksturs.

Iemācīties mīlestību ir vissvētīgākais mērķis
priekš mums šinī pasaulē.

* * *

Visā mūsu raksturī jāatspoguļojas Dieva mīle-
stībai.

* * *

Mīlestība panākums, mīlestība — laime, mīle-
stība — dzīvība, mīlestība — dzīves enerģija.

* * *

Jo pilnīgāka būs mūsu pašuzpurēšanās, jo
pilnīgāka būs mūsu dzīve.

* * *

Mums jādarbojas tā, ka katra nākošā diena
mūs atrastu tālāki.

* * *

Cilvēks sastapis uz zemes skaistumu, atminas
īsto skaistumu; viņam rodas spārni un viņa krūtīs
rodas vēlēšanās lidot turp, bet savā bezspēkā viņš
paceļ savas acis pret debesīm.

* * *

Tikai tie cilvēki ieies debesu valstībā, kas
viņu nes sevī.

* * *

Visiem jautājumiem jātop saistīti ar mūžīgo
un absolūto. Tā visas mazās zemes lietas tiek saī-
stītas pie mūžības, visi zemes darbi top darīti mū-
žības garā, tā viss acumirklīgais top savienots ar
bezgalīgo, uz visiem mūsu darījumiem plūst mūžības

mirdzums, un dara skaistu to mazāko dzīves stūrīti,
„lejoj zeltu uz mūsu laicīgās dzīves mazo saliņu...“
un ļaujot „skanēt mūžības melodijai visās mūsu
dziesmās un valodās

* * *

Visdzidrākie sapņi, viscēlākās domas, vissvē-
tākās apņemšanās, vēl nav nekas, ja tas nepāriet
dzīvā darbībā, nepārvēršas par dzīvi, nerada dzīvi.

44571.

Satura rādītājs:

	Lap. p. №
1. Ievads	3
2. Cilvēks un viņa attīstība	5
3. Bērns un skolotājs	11
4. Pārejas laiks.	20
5. Tikumiskā audzināšana	22
6. Svētdienas skolas darbs un nozīme	28
7. Sēklas gaudiņi	37

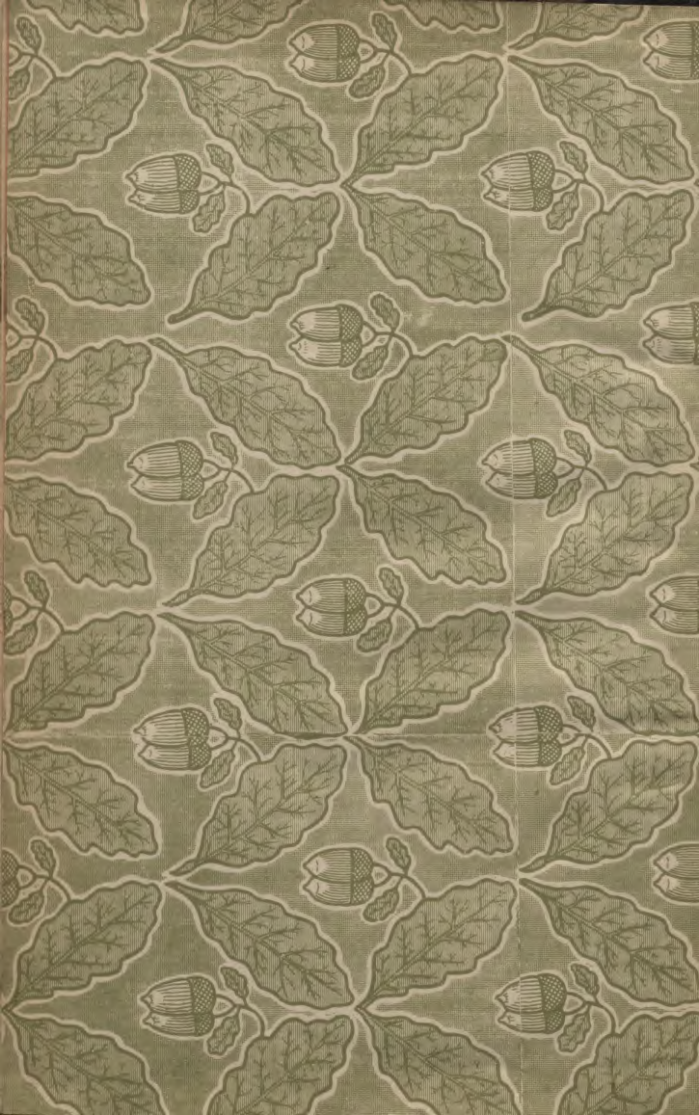
44571

7. JUL. 1926

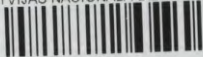

1920

21-1

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309080192